

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาบัตรผู้ป่วยนอกที่มีอาการปวดหลัง มารับบริการรักษาในฝ่ายออร์โธ-
ปิดิกส์ โรงพยาบาลเลิดสิน ระหว่างปี พ.ศ. 2524 และ 2525 จำนวน 1663 คน มารับการ
รักษา 2687 ครั้ง

เพื่อวิเคราะห์ว่าได้มีการส่งไข้ยารักษาอาการปวดหลัง ในลักษณะที่แตกต่างไปจาก
ผู้ป่วยอาการปวดหลังรายทั่วไป (General Case of Low Back Pain) มีความสมเหตุ
ผลทางวิชาการ หรือไม่ ผลที่ได้ปรากฏว่า

1. อัตราความชุกของอาการปวดหลัง คือ 4.2 ต่อ 1,000 ราย
2. ลักษณะพื้นฐานของผู้ป่วยอาการปวดหลัง มี

เพศชาย ต่อ เพศหญิง = 2 ; 3

อายุเฉลี่ย 39.0 ± 13.8 ปี

สถานภาพการสมรสมีชีวิตคู่ร้อยละ 61.9

อาชีพกรรมกร รับจ้าง ลูกจ้าง มากที่สุดคือร้อยละ 34.9 รองลงไป
ตามลำดับได้แก่ ทำงานบ้าน แม่บ้าน พ่อบ้าน ร้อยละ 24.5 ข้าราชการ นักบริหารรัฐ-
วิสาหกิจ ร้อยละ 14.1 ค้าขาย ร้อยละ 10.9 ทำนา ทำสวน ทำไร่ ร้อยละ 6.0
นักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 5.9 สมณะเพศ ร้อยละ 2.2 ข้าราชการบำนาญ ร้อยละ 0.2

ที่อยู่ปัจจุบันของผู้ป่วย อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมากที่สุด คิดเป็น
ร้อยละ 72.9

3. การวินิจฉัยเบื้องต้นของแพทย์ มากที่สุดคือ backpain, low back pain
ไม่ระบุสาเหตุคิดเป็นร้อยละ 73.0 รองลงไปตามลำดับได้แก่ arthritis ร้อยละ 9.3
Miscellaneous เช่น ปวดกล้ามเนื้อไม่ทราบสาเหตุ เส้นอักเสบ ถุงน้ำอักเสบ คิดเป็นร้อย
ละ 5.5 Congenital ร้อยละ 4.5 Postural back pain ร้อยละ 4.4 Trauma ร้อย
ละ 1.6 Metabolic ร้อยละ 1.0

มีการถ่ายภาพรังสีประกอบการวินิจฉัยคิดเป็นร้อยละ 32.1

4. ลักษณะการสั่งใช้ สำหรับผู้ป่วยอาการปวดหลังมีการสั่งใช้ยาาร่วมกันมากกว่า
หนึ่งกลุ่ม ร้อยละ 91.99 คือเป็นกลุ่มยาลดการอักเสบร่วมกับกลุ่มยาระงับอาการปวดและ/
หรือ กลุ่มยาคลายกล้ามเนื้อ ที่พบมากที่สุดคือการสั่งใช้ยาลดการอักเสบร่วมกับยากลุ่มระงับอา-
การปวด คิดเป็นร้อยละ 14.6 ชนิดของยาแต่ละกลุ่มที่ใช้มาก ในกลุ่มยาลดการอักเสบ
กลุ่มยาระงับอาการปวด กลุ่มยาคลายกล้ามเนื้อ และกลุ่มยาที่มีฤทธิ์สงบจิตประสาทและมีฤทธิ์
อ่อนในการคลายกล้ามเนื้อ ได้แก่ Indomethacin, Paracetamol, Alaxan และ
Diazepam ตามลำดับ

การสั่งใช้ยากลุ่มเดียวพบร้อยละ 7.07 เช่น ใช้ยากลุ่มลดการอักเสบ, ยา
กลุ่มระงับอาการปวด, ยากลุ่มคลายกล้ามเนื้อ, ยากลุ่มสงบจิตประสาท เพียงกลุ่มเดียวใน
การรักษาอาการปวดหลัง

มีการสั่งยาที่ไม่มีฤทธิ์โดยตรงต่ออาการปวดหลัง เช่น วิตามิน และการสั่งการ
รักษาอื่นที่ไม่ใช่ยา เช่นกายภาพบำบัด พบร้อยละ 0.94

ราคาที่ใช้รักษาอาการปวดหลังดังกล่าว คิดจากราคายาของโรงพยาบาล
เป็นมูลค่าเฉลี่ยต่อคน $10\ 7.6 \pm 83.6$ บาทต่อครั้ง หรือ 10.1 ± 6.8 บาทต่อวัน

5. ลักษณะการสั่งยา ได้แก่อัตน ปริมาณ ตลอดจนระยะเวลาการสั่งยาเมื่อคิดเทียบกับเกณฑ์การสั่งยารักษาอาการปวดหลังรายทั่วไป (General Case) โดยใช้มาตรฐานสากลของ Condon, R.H. 1980 และแนวทางปฏิบัติของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญทางออร์โธปิดิกส์ในประเทศไทยนิยมใช้กัน พบว่าการสั่งยาของแพทย์ในฝ่ายออร์โธปิดิกส์โรงพยาบาลเลิดสิน ส่วนมากมีความสมเหตุทางวิชาการ มีการสั่งยามากกว่ามาตรฐานทั้งสองดังกล่าว เพียงร้อยละประมาณ 2.79 คือ มีการสั่งยาในกลุ่มจำเป็นมากกว่า 1 ชนิด ซึ่งมากกว่ามาตรฐานดังกล่าว โดยสั่งยาลดการอักเสบมีถึงร้อยละ 73.3 ของกลุ่มยาที่เกินมาตรฐาน ทำให้ผู้ป่วยต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเป็นมูลค่าเฉลี่ยต่อคน 77.4 ± 55.2 บาทต่อครั้ง หรือ 5.4 ± 2.9 บาทต่อวัน และเป็นมูลค่าเฉลี่ย 2901 บาทต่อปี

ผลการศึกษาชิ้นนี้ เป็นการศึกษาจากบัตรผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลเลิดสินเพียงแห่งเดียว และเป็นการศึกษาโดยแพทย์ในภาครัฐบาลซึ่งสั่งยาภายในเวลาเพียง 2 ปี มีการสั่งยารักษาอาการปวดหลัง ในผู้ป่วยกรณีทั่วไปมากกว่ามาตรฐานการสั่งยาเพียงร้อยละ 2.79 ก็ตาม อาจประเมินต่อไปถึงสภาวะการสั่งยาในภาครัฐบาลได้ทั้งหมด เมื่อนำมารวบรวมจากหลาย ๆ แห่งในประเทศไทยและเป็นเวลานานปี ย่อมทำให้มีการสูญเสียเศรษฐกิจของประเทศอย่างแน่นอน ซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ป่วยมากที่สุดทั้งในแง่เศรษฐกิจและสุขภาพอนามัย

งานวิจัยนี้เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการทบทวนการให้ยารักษาอาการปวดหลังของโรงพยาบาลเลิดสิน ก็พอจะทราบได้ว่ามีการสูญเสียค่ายามากกว่าที่ควรอย่างแน่นอน ถ้าได้มีการทบทวนการให้ยาทุกชนิดและทุกโรคในโรงพยาบาลก็จะทำให้ได้ข้อมูลของการสูญเสียที่สมบูรณ์ขึ้น ซึ่งเป็นงานที่ควรได้รับการสนับสนุนให้ปฏิบัติต่อไป โดยได้รับความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลทุกฝ่ายที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสั่งยาของโรงพยาบาล เช่น

1. การบันทึกประวัติผู้ป่วยที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามแบบฟอร์ม
2. การบันทึกประวัติไหละเอื้อยตามสมควร เพื่อให้ผู้ศึกษาได้ใช้ประกอบในการพิจารณาความเหมาะสมในการสั่งยา
3. การระบุสาเหตุของอาการปวดหลังในการวินิจฉัยเบื้องต้น เพื่อให้ผู้ศึกษาสามารถจำแนกกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของอาการปวดหลังได้

4. กรณีที่สั่งใช้ยาหรือให้การรักษารักษาอื่น เช่น ให้อาหารเสริม, ยาปฏิชีวนะ, ยารักษา
 วัณโรค, ออกกำลังกาย, ใส่ brace อย่างเดียวควรมีการบันทึกอาการไว้ให้ชัดเจนว่ามีความ
 สัมพันธ์กับอาการปวดหลังของผู้ป่วยด้วย

การสั่งใช้ยารักษาอาการปวดหลังที่เหมาะสมควรมีรูปแบบคือ

1. เลือกกลุ่มยาที่เหมาะสมกับโรค
2. เลือกชนิดยาในกลุ่มที่จำเป็นใช้เพียงชนิดเดียวก็เพียงพอ
3. ถ้าจำเป็นต้องใช้มากกว่า 1 ชนิดในกลุ่มยาเดียวกันควรจะใช้คนละเวลา
4. ปริมาณยาที่สั่งใช้ควร ใช้ในระยะเวลา 5-7 วัน ถ้าอาการไม่ทุเลาอาจจะต้อง
 เปลี่ยนยาใหม่

จึงจะถือว่าเป็นการสั่งใช้ยาที่สมเหตุผล ดังนั้นทุกฝ่ายควรที่จะต้องร่วมมือ
 ระดมความรู้ ความคิด เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ยาที่เกินความจำเป็น
 ของประเทศให้มีการใช้ยาอย่างประหยัด ช่วยให้มีการใช้ซื้อตัวยากำเนิดแทนซื้อการค้าและ
 ควรใช้ยาในรายการยาหลักแห่งชาติ (National drug list) และมีการกำหนดวิธีการใช้
 ยาตามมาตรฐาน (Standard treatment) ขึ้นเป็นแนวทางในการรักษาโรค กำกับถึงประ-
 สிทธิผลและประสิทธิภาพของการใช้ยาด้วย เพื่อเสริมสร้างสภาวะสุขภาพอนามัยของประชา-
 ชนทุกคนในประเทศให้ดีขึ้น และบรรลุถึงมาตรฐานการดำรงชีพ มาตรฐานสภาวะการมีสุข-
 ภาพอนามัยที่ดีในระดับที่กำหนด